

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Aktualitātes 2
- Sarūk pārtikas eksports un imports 4
- Turpinās pieteikšanās platību maksājumiem 5
- Kartupeļu audzēšana rudenī – mīts vai realitāte 7

- Degvielas patēriņu lauksaimniecības darbos iespējams samazināt 9
- Iepazīst piensaimniecību pieredzi 11
- Zālēdāju projekta demonstrējumu pasākumu plāns fermu dienās 2015. gadā 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2015. gada jūnijā 14
- Dižozola kafijā mīt dabas spēks 15

AKTUALITĀTES

ES UN AUSTRUMU PARTNERVALSTU KONSULTANTI SPRIEZ PAR SADARBĪBU

Stiprināt lauku un lauksaimniecības konsultāciju sistēmas, kas ir vitāli svarīgas valstu ekonomiskajai attīstībai, un ciešāk sadarboties ar ES dalībvalstīm šajā jomā paredz aprīlī Rīgā parakstītais atsevišķu Austrumu partneru valstu ministru (Gruzijas, Moldovas un Ukrainas) un viceministru (Armēnijas, Baltkrievijas) kopīgais paziņojums.

Tas parakstīts aprīļa vidū notikušās konferences „Lauku un lauksaimniecības konsultāciju sistēmas: labākā prakse un pieredze sadarbībai Austrumu partnerībā”

laikā. Tajā pulcējās augsta līmeņa lauku politikas veidotāji un lauksaimniecības konsultāciju sistēmu eksperti no ES un Austrumu partneru valstīm (Armēnijas, Azerbaidžānas, Baltkrievijas, Gruzijas, Moldovas un Ukrainas).

Zemkopības ministrs Jānis Dūklavs, atklājot konferenci, norādīja: „Izaugsmes pamatā ir izglītības un pieredzes veiktīgā īstenošana, un tādēļ ir jāveido un jāattīsta tādas lauku konsultāciju un izglītības sistēmas, kas veicina un sekmē saimniecību, it īpaši vidēju un mazu saimniecību attīstību, efektīvu ražošanu un zemes ap-

saimniekošanu, sniedzot tām nepieciešamo atbalstu.”

Konferencē vērtēta konsultatīvo dieņu loma lauku attīstībā un lauksaimniecības popularizēšanā, kā arī analizēti faktori, kas nepieciešami efektīvas lauksaimniecības konsultatīvās sistēmas izveidei. Konferences dalībnieki ne tikai izvērtēja ES valstu un Austrumu partneru valstu līdzšinējo pieredzi un nākotnes izaicinājumus konsultatīvo sistēmu attīstībai, bet arī izmantoja iespēju iepazīties un vieneties par sadarbības uzsākšanu.

►2. lpp.

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

AKTUALITĀTES

Foto: Iveta Tomsone

Konferences dalībnieku kopbilde

► 1. lpp.

Virknē Austrumu partnerības valstu jau darbojas lauku konsultāciju dienesti. Tā nesen šāds dienests izveidots Gruzijā un Moldovā. Savukārt Baltkrievijas pārstāvji stāstīja, ka valsts ir veikusi ievērojamus ieguldījumus paraugsaimniecības veidošanā ar modernajām tehnoloģijām un aicināja konferences dalībniekus ciemos. Vienlaikus Baltkrievijā liels darbs veltāms mazo privāto saimniecību attīstībai, kas ievērojami atpaliek no valsts lielsaimniecībām. Uz lauku konsultāciju dienesta izveidoša-

nas nepieciešamību norādīja arī Armēnijas pārstāvji un konferences laikā šim darbam savu palīdzību piedāvāja lauku konsultanti no Francijas.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis: „Mēs priecājamies par Austrumu partnerības valstu atsaucību ciešākas sadarbības veidošanai. Latvija ir pievilcīga vieta, kur satikties, apmainīties pieredzē un vienoties par tālāko sadarbību. Šis ir nākamais solis sadarbībai, kuras veidošanu esam jau uzsākuši, būdami Eiropas Lauksaim-

niecības un lauku attīstības konsultantu asociācijas biedri.”

Konference notika Latvijas prezidentūras ES Padomē laikā, pamatojoties uz Latvijas iniciatīvu ciešākas sadarbības veidošanai ar Austrumu partneru valstīm. To organizēja Latvijas Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Ārlietu ministriju, Eiropas Komisiju un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru kā Valsts Lauku tīkla pasākumu. ■

Iveta Tomsone,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

ZEMES IEGĀDES PROGRAMMAI LAUKSAIMNIECISKAI RAŽOŠANAI VALDĪBA PAPILDUS PIEŠKIR 10 MILJONUS EIRO

Valdība 14. aprīlī atbalstīja Zemkopības ministrijas sagatavotās izmaiņas kārtībā, kādā piešķir valsts atbalstu lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai.

Izmaiņas noteikumos paredz palielināt aizdevumiem paredzēto kopējo finansējumu par 10 miljoniem eiro, tādējādi šim mērķim paredzētā kopsumma sasniegusi jau 40 miljonus eiro.

Izmaiņas noteikumos paredz, ka turpmāk visas ar aizdevumu saistītās funkcijas veic akciju sabiedrība „Attīstības finanšu institūcija”, kas dibināta, apvienojot akciju sabiedrību „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum”, sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Latvijas Garantiju aģentūra” un valsts akciju sabiedrību „Lauku attīstības fonds”. Līdz ar to izmaiņas noteikumos paredz samazināt ar lēmuma pieņemšanu saistīto termiņu. Lielākie ieguvēji no apvienošanās būs jaunie

klienti, jo iesniegums tiks izskatīts ātrāk un arī lēmums par finansējuma izsniegšanu tiks pieņemts īsākā termiņā.

Jau ziņots, ka VAS „Lauku attīstības fonds” līdz 2015. gada 31. martam ir pieņēmis lēmumu par 582 aizdevumu piešķiršanu zemniekiem 29,4 miljonu eiro vērtībā lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai. Par apstiprināto aizdevumu summu plānots iegādāties kopumā 14 981 hektāru lauksaimniecības zemes. Iegādājamo zemes platību vidējā tirgus vērtība ir 2065 eiro par hektāru. Pārsvārā lauksaimnieki vēlas iegādāties savā īpašumā līdz šim nomāto zemi.

Izmaiņas atbalsta piešķiršanas kārtībā stāties spēkā pēc to publicēšanas oficiālā izdevuma „Latvijas Vēstnesis” mājaslapā www.vestnesis.lv. Plašāka informācija pieejama MK mājaslapā. ■

ZM informācija

DĪZEĻDEGVIELAS KRĀŠOŠANA – PĒC 30. OKTOBRA

Lauksaimnieku organizācijas, Zemkopības ministrija un Finanšu ministrija vienojušas līdz 30. oktobrim atlikt lauksaimniecībā izmantojamās dīzeļdegvielas iekrāsošanu.

Tādējādi no 1. jūlija lauksaimnieki varēs turpināt iegādāties dīzeļdegvielu ar samazinātu akcīzes nodokli, bet – ne vairāk kā 75% apmērā no kopējā gada limita. Pārējo degvielas daudzumu varēs iegādāties pēc 30. oktobra, kad būs jastājas spēkā prasība par dīzeļdegvielas krāsošanu.

Ir vairāki iemesli atlikt lauksaimniecības degvielas krāsošanu. Pirmkārt – vairākas lauksaimnieku organizācijas izteikušas neapmierinātību ar šādu lēmumu. Otrkārt – Valsts ieņēmumu dienesta Akcīzes preču pārvaldei, muitai, kā arī degvielas tirgotājiem esot problemātiski līdz 1. jūlijam, kad lauku ražotājiem būtu jāsāk lietot marķēto dīzeļdegvielu, iekrāsot pietiekami lielu degvielas daudzumu.

► 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

PLĀNO ATVIEGLOT DZĪVNIEKU INFEKCIJAS SLIMĪBU PROFILAKTISKO PASĀKUMU ĪSTENOŠANU

Zemkopības ministrija sagatavojusi jaunu Ministru kabineta noteikumu projektu „Noteikumi par biodrošības pasākumu kopumu dzīvnieku turēšanas vietām”, kas aizstās šobrīd spēkā esošos MK 2013. gada 20. augusta noteikumus Nr. 621 „Noteikumi par biodrošības pasākumu kopumu dzīvnieku turēšanas vietām”.

Nemot vērā to, ka valstī ir atcelta ārkārtējā situācija saistībā ar ĀCM (Āfrikas cūku mēris), jaunais noteikumu projekts paredz atvieglotas prasības mājās cūku turētājiem. Turpmāk cūku sugas dzīvnieku novietnēs, kas neatrodas ĀCM riska zonās, ne-

tiek paredzēta mājas cūku izkaušana, ja netiek ievēroti noteiktie biodrošības pasākumi. Noteikumu projekts paredz, ja cūku sugas dzīvnieku novietnēs netiks ievērotas biodrošības prasības, Pārtikas un veterinārajam dienestam būs tiesības aizliegt cūku sugas dzīvnieku pārvietošanu.

Līdz šim noteikumos tika ietvertas prasības, kuru mērķis bija nodrošināt pēc iespējas lielāku mājas cūku skaita dzīvnieku samazināšanu ĀCM riska zonās, lai līdz ar cūku blīvumu samazinātu arī risku ĀCM vīrusa izplatībai mājās cūku populācijā. Par šādu dzīvnieku izkaušanu valdība dzīvnieku īpašniekiem piešķir kompensācijas.

Jaunajā noteikumu projektā ietvertas prasības ieviešana palīdzēs dzīvnieku īpašniekiem īstenot infekcijas slimību (ne tikai ĀCM) profilaktiskos pasākumus dzīvnieku turēšanas vietās, tādējādi dzīvnieki tiks efektīvāk pasargāti no saslimšanas un slimību izplatīšanās. Tāpat jauno noteikumu ieviešana izlīdzinās prasības starp atsevišķu sugu dzīvnieku īpašniekiem vai turētājiem, tādējādi atvieglotot to izpildi. Plānots, ka, ievērojot jaunās prasības, līdzvērtīgs efekts tiks iegūts, iztērējot mazāk līdzekļu.

Plašāka informācija pieejama MK mājaslapā. Noteikumu projekts vēl tiks skatīts valdībā. **m**

ZM informācija

◀ 2. lpp.

Atgādināsim, ka no šī gada ir ieviestas izmaiņas lauksaimniecībā izmantojamās degvielas limitiem. Lopkopības saimniecībām pienāksies 130 l/ha, graudaudzētājiem – 100 l/ha un ilggadīgo zālāju īpašniekiem un citiem ražotājiem – 60 l/ha. Jaunajā kārtībā zemniekiem noteikts līdzmaksājums – 50 eiro par 1000 litriem degvielas.

Spēkā ir 14. aprīlī valdības atbalstītie Zemkopības ministrijas noteikumi, kas paredz kārtību, kādā lauksaimniecības produkcijas ražotājs piesakās akcīzes nodokļa atbrīvojumam dīzeļdegvielai un to saņemt. Noteikumi paredz, ka dīzeļdegvielu varēs izmantot tikai lauksaimniecības tehnikā – traktortehnikā un lauksaimniecības pašgājējmašīnās. Noteikts, ka ar minēto tehniku drīkstēs pārvietoties pa koplietošanas autoceļiem. Lauku atbalsta dienests dīzeļdegvielu piešķir par to vienotā platības maksājuma saņemšanai deklarēto un apstiprināto platības hektāru, par kuru ir nodrošināti ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas vai akvakultūras vismaz 285 eiro no hektāra. Papildus minētajiem ieņēmumiem par ilggadīgiem zālājiem vai aramzemē sētiem stiebrzālū, vai lopbarības zālaugu, tai skaitā proteīnaugu, maisījuma platību ir jānodrošina minimālais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums 0,5 nosacītās liellopu vienības, bet bioloģiskajās saimniecībās – 0,4 nosacītās liellopu vienības. **m**

Iveta Tomsone,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

TURPINĀS PIETEIKŠANĀS KONKURSAM „SĒJĒJS-2015”

Zemkopības ministrija aicina lauku uzņēmējus, jaunos zemniekus, kā arī ģimenes laukos pieteikties lauksaimnieku vidū iecienītajam konkursam „Sējējs-2015”. Izvirzīt pretendentes konkursam aicinātas ne tikai pašvaldības, bet arī lauksaimnieku un pārtikas ražotāju nevalstiskās organizācijas.

Konkursa dalībniekus šogad vērtēs nominācijās: „Gada lauku saimniecība” (augkopības, piena un gaļas ražošanas saimniecības), „Gada uzņēmums pārtikas ražošanā”, „Ģimene lauku sētā”, „Jaunais veiksmīgais zemnieks”, „Bioloģiskā lauku saimniecība”, kā arī „Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā”. Pieteikumi dalībai šajās konkursa grupās jāiesniedz Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra konsultāciju birojos vai Lauku atbalsta dienesta (LAD) reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs, vai LAD Centrālajā aparātā Klientu apkalpošanas daļā, Rīgā, Republikas laukumā 2 līdz 2015. gada 1. jūnijam.

Tāpat šogad dalībniekus vērtēs arī nominācijā „Jaunais zinātnieks”. Pieteikumus šajā grupā jāiesniedz Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu

akadēmijā (LLMZA), Rīgā, Akadēmijas laukumā 1, 204. kabinetā līdz 2015. gada 15. jūnijam.

Jau deviņo gadu tiks pasniegta balva par mūža ieguldījumu lauksaimniecībā. Pretendentus šai balvai var izvirzīt ZM un tās padotībā esošās iestādes, lauksaimnieku un pārtikas ražotāju nevalstiskās organizācijas un LLMZA. Lai pieteiktu pretendentes balvai par mūža ieguldījumu lauksaimniecībā, ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļā, Rīgā, Republikas laukumā 2, 23. stāvā 2302. kabinetā jāiesniedz rakstisks pieteikums (brīvā formā) līdz 2015. gada 1. augustam.

Katrā konkursa grupā noteiks vienu laureātu, kurš saņems Gada balvu „Sējējs” (bronza statuja), diplomu un naudas balvu, kā arī veicināšanas balvu saņēmējus. Konkursa dalībniekus godinās noslēguma pasākumā 2015. gada rudenī.

Iepazīties ar konkursa nolikumu, vērtēšanas kritērijiem, pieteikuma veidlapām un citu informāciju var interneta mājaslapā www.sejajs.lv. **m**

ZM informācija

TIRGUS

SARŪK PĀRTIKAS EKSPORTS UN IMPORTS

Pērn pirmo reizi kopš 2009. gada ir samazinājusies Latvijas pārtikas un lauksaimniecības produktu eksporta vērtība – salīdzinājumā ar 2013. gadu šis rādītājs samazinājies par 6% jeb 138 milj. eiro un pērn bija 2,175 miljardi eiro, informē Zemkopības ministrija. Par 3,8% jeb 87 milj. eiro samazinājusies arī importa vērtība, kopumā pērn veidojot 2,179 miljardus eiro.

Ņemot vērā eksporta vērtības straujāku samazinājumu, pārtikas un lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības balance pērn bija negatīva – pārtikas un lauksaimniecības produktu eksports par 4 milj. eiro bija mazāks nekā šo produktu imports.

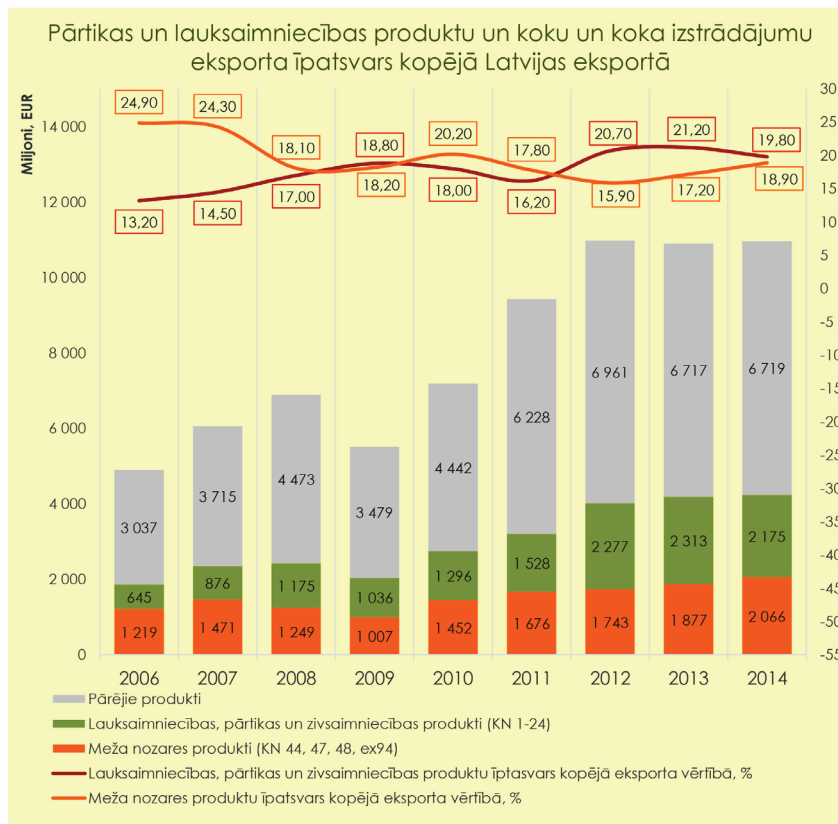
Eksports

Starp 12 nozīmīgākajām eksporta produktu grupām lielākais samazinājums – par 44% – bija eļļas augu jeb rapša sēklām, pārtikas rūpniecības atliekvielām, īpaši dzīvnieku barībā lietojamiem rapšu raušiem – par 33%, kā arī zivīm – par 29%. Kopējais šo trīs grupu samazinājums bijis 131 milj. eiro, kas ir 95% no kopējā pārtikas un lauksaimniecības produktu eksporta vērtības samazinājuma.

Produktu eksporta struktūrā eksports uz ES valstīm bija 51% un uz trešajām valstīm – 49%. Pērn nozīmīgākā Latvijas pārtikas un lauksaimniecības produktu eksporta galamērķa valsts bija Krievija, uz kuru eksportēja 30% no kopējās produktu eksporta vērtības. 2014. gadā eksporta vērtība uz Krieviju samazinājās par 11 miljoniem eiro jeb par gandrīz 2%.

Latvija pērn veikusi pārtikas un lauksaimniecības produktu eksportu uz visām 27 ES valstīm, starp kurām nozīmīgākā galamērķa valsts ar 35% lielu eksporta vērtību bija Lietuva. Eksports samazinājies uz visām tradicionālajām ES eksporta valstīm – Lietuvu (-6%), Igauniju (-19%), Vāciju (-33%) un Poliju (-34%). Eksports pieaudzis uz Kazahstānu, Dienvidāfriku, citām Āfrikas valstīm, Turciju, kā arī uz Ēģipti, Lībiju, Maroku, Kataru, Keniju un Haiti.

Neskatoties uz eksporta vērtības

Pērn nozīmīgākā Latvijas pārtikas produktu eksporta galamērķis bija Krievija

kritumu 2014. gadā, pārtikas un lauksaimniecības produkti trešo gadu pēc kārtas ir viena no nozīmīgākajām eksporta nozarēm, kopumā veidojot 19,8% no kopējās Latvijas eksporta vērtības.

Imports

Latvija veic pārtikas un lauksaimniecības produktu importu no visām 27 ES valstīm, starp kurām nozīmīgākā importa valsts ir Lietuva – 27% no kopējās importa vērtības no ES valstīm. No tradicionāli nozīmīgākajām importa valstīm ES valstu starpā – Lietuvas, Polijas, Igaunijas un Vācijas, 2014. gadā imports samazinājās attiecīgi par 8%, 0,4%, 7% un 7%.

Latvija veic pārtikas un lauksaim-

niecības produktu importu no 77 pasaules valstīm, starp kurām nozīmīgākā importa valsts ir Krievija – 35% no kopējās importa vērtības no visām trešajām valstīm. 2014. gadā imports pieauga no Krievijas, Ukrainas, Norvēģijas, Kazahstānas, Turcijas, ASV, Uzbekistānas un citām trešajām valstīm.

Starp 12 nozīmīgākajām eksporta produktu grupām 2014. gadā eksporta samazinājums bija 7 produktu grupām. Visbūtiskāk importa vērtība samazinājās 4 produktu grupām: pārtikas rūpniecības atliekām par 34% jeb 78,4 milj. eiro; zivīm par 22% jeb 35,1 milj. eiro; gaļai un tās subproduktiem par 14% jeb 20,5 milj. eiro; taukiem un eļļām par 17% jeb 19,4 milj. eiro.

2014. gadā būtiski pieauga šādu produktu imports: bezalkoholiskie un alkoholiskie dzērieni par 19% jeb 74,1 milj. eiro; augļi un rieksti par 11% jeb 15,1 milj. eiro, miltu izstrādājumi, konditoreja par 10% jeb 9 milj. eiro; kafija, tēja un garšaugi par 11% jeb 6,9 milj. eiro. ■

Avots: Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departaments pēc EUROSTAT datiem (ietverts reeksports)

Sagatavoja **Iveta Tomsone**,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AUGKOPIĒBA

TURPINĀS PIETEIKŠANĀS PLATĪBU MAKSĀJUMIEM

Lauksaimnieki šogad vēl līdz 22. maijam var pieteikties atbalstam par lauksaimniecībā izmantojamās zemes platībām, t. sk. vienotajam platību maksājumam un zaļināšanas maksājumam. Pēc noteiktā termiņa, iesniedzot platību maksājumu pieteikumu līdz 15. jūnijam, tiks piemērotas kavējuma sankcijas.

Ar šo gadu lauksaimniekiem rūpīgāk jāpārdomā sējumu struktūra, lai ievērotu klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi jeb zaļināšanas prasības. Tās ietver kultūraugu dažādošanas prasību, kur jāievēro noteikta sējumu proporcija saimniecībā ar aramzemi virs 10 hektāriem. Saimniecībā, kurās atrodas aizsargājami ekoloģiski jutīgie ilggadīgie zālāji, jāievēro to saglabāšanas prasība, jāievēro arī ilggadīgo zālāju saglabāšana. Savukārt ekoloģiski nozīmīgu platību uzturēšanai saimniecībā ar aramzemi virs 15 hektāriem jānodrošina ekoloģiski nozīmīgas platības 5% apjomā no saimniecības aramzemes. Tās var nodrošināt, ja saimniecībā:

- tiek uzturēta papuve,
- tiek audzēti slāpekli piesaistoši kultūraugi (āboliņš, lucerna, lauka pupas, vīķi, zirņi, amoliņš, ragainais vanagnadziņš, austrumu galega un esparsete),
- saimniecībā ir grupā augoši koki un krūmu puduri no 0,01 līdz 0,3 hek-

tāru platībā,

- 1–20 m platas laukmales, kurās nav koku un krūmu dzinumu, kas veidoti par vienu gadu,
- dīķi 0,01 līdz 0,1 hektāra platībā,
- 2–6 metrus platas buferjoslas gar ūdens objektu (upi, avotu, strautu u. c.),
- tiek audzētas starpkultūras – labības vai labības un proteīnaugu pasējā sētas stiebrzāles tīrsējā vai maisījumā (piemēram, vasaras mieži ar stiebrzāļu pasēju),
- aizsargājumu koku alejas, dižkoki un dižakmeņi.

Šogad saimniecībām ar aramzemi virs 10 hektāriem obligāti jāpiesakās elektroniski elektroniskā pieteikšanās sistēmā (EPS). Tas nepieciešams, lai atvieglotu ekoloģiskās nozīmes platību noteikšanu saimniecībā un to uzrādīšanu platību maksājumu iesniegumā. Arī lauksaimnieki precīzāk var iezīmēt lauka robežas, veidojot lauku bloku kartes elektroniski un iesnieguma aizpildīšana un pārraudzība ir vienkāršota. Lai pieteiktos elektroniskā pieteikšanās sistēmā, lauksaimniekiem Lauku atbalsta dienesta reģionālā lauksaimniecības pārvaldē (RLP) jāreģistrējas LAD klientu reģistrā, kā arī jānoslēdz ar RLP līgums par EPS pakalpojuma izmantošanu, jābūt datoram ar interneta pieslēgumu. Līgumā jānorāda e-pasta adrese, uz kuru tiks nosūtīts EPS lietotāja vārds un parole. Līguma paraugs pieejams LAD mājasla-

pā http://www.lad.gov.lv/files/eps_ligums_2008_5ba49.pdf. Aizpildīti divi eksemplāri jānogādā RLP.

Platību maksājumu pieteikumu sagatavošanu gan elektroniski, gan papīra formā, kā arī aprēķināt un sniegt ieteikumus saimniecības sējumu struktūras atbilstībai kultūraugu dažādošanai, kā arī noteikt ekoloģiski nozīmīgās platības saimniecībā var palīdzēt Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) konsultanti. Konsultāciju dienestā ir veikta konsultantu sertifikācija, lai nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojuma sniegšanu. Saraksts ar novadu 149 sertificēto konsultantu kontaktinformāciju ir pieejams LLKC mājaslapā www.llkc.lv

Kā izdodas izpildīt jaunās zaļināšanas prasības

Kā lauksaimnieki risina jaunās prasības saistībā ar zaļināšanas maksājuma saņemšanas nosacījumiem, stāsta reģionālās konsultantes **Valda Empele** un **Ieva Litiņa**.

Vidzemes reģionā Valkas, Smiltenes un Strenču novadā lauksaimnieki, kuriem nav intensīva ražošanas, lai nodrošinātu kultūraugu dažādošanu un ekoloģiski nozīmīgas platības, galvenokārt izvēlas atstāt lauksaimniecības zemi papuvē. Savukārt saimniecības, kuru aramzeme atrodas pie ūdensobjektiem, it īpaši upēm, ierīko buferjoslas.

► 6. lpp.

Paplašināta laukmale

Foto: Ilze Skudra

◀ 5. lpp.

To ierīkošana šajā reģionā ir jauns pasākums, jo iepriekšējā Lauku atīstības programmas periodā atbalsts par buferjoslu ierīkošanu bija tikai saimniecībām vides jutīgās teritorijas platībās, kur pastāv īpaši augsts risks augsnes un ūdens piesārņojumam. Tā kā reģionā ir blīvs upju tīkls, tad lauksaimnieki veido buferjoslas gar upju krastiem, to platumu saskaņojot ar pieejamo zālāja apļaušanas tehnikas darba platumu. Novēroti gadījumi, kad lauksaimnieki ir pārspīlēti izpratuši prasību par laukmaļu izveidošanu – ap laukiem, sējot ziemājus, atstātas 1–2 m platas neapsētas joslas. Tāpat laukmales ir no 1 līdz 20 m platas joslas, kurās nav koku un krūmu dzinumu, kas vecāki par vienu gadu, kur nenotiek ražošana, izņemot pļaušanu, josla jānopļauj vismaz vienu reizi sezonā un augu segums ir atšķirīgs no blakus esošās LIZ augu seguma.

Lauksaimnieki ar aramzemi līdz 5 hektāriem plaši izmanto iespēju pieteikties mazā lauksaimnieka shēmai, kur pieteikšanās ir iespējama tikai šogad. Tomēr vēlamies aicināt mazos lauksaimniekus pārdomāt arī par citiem atbalsta veidiem, uz kuriem var pretendēt, ja saimniecībā ir lauksaimniecības dzīvnieki vai zemes īpašnieks ir gados jauns lauksaimnieks. Ja lauksaimnieks piesakās mazo lauksaimnieku atbalsta shēmai, tad nav tiesību saņemt pārējos tiešos maksājumus: vienoto platību maksājumu, zaļināšanas maksājumu, brīvprātīgo saistīto atbalstu un maksājumu gados jauniem lauksaimniekiem. Uz brīvprātīgo saistīto atbalstu var pretendēt par lauksaimniecības dzīvniekiem, par proteīnaugiem, cietes kartupeļiem, par sertificētās sēklas kartupeļiem, stiebrzālēm, lopbarības augiem un graudaugiem, kā arī par miežiem, vasaras rapsi, dārzeņiem un augļiem un ogām.

Zemgales reģionā lauksaimnieki kultūraugu dažādošanas un zaļināšanas prasību nodrošināšanai vairāk izvēlas sēt proteīnaugus – ap 60 % saimniecību sēj lauku pupas, tiek sēta arī lucerna un austrumu galega. Daļa saimniecību laukus atstāj papuvē. Konsultanti novērojuši, ka daļa lauksaimnieku nav informēti par mazo lauksaimnieku shēmu. Šis atbalsta veids ir ikgadējs tiešais maksājums saimniecībai 500 eiro apmērā, kurš

Foto: Ilze Skudra

Buferjosla gar upi

aizstāj vienoto platību maksājumu, zaļināšanas maksājumu, maksājumu gados jauniem lauksaimniekiem un brīvprātīgo saistīto atbalstu. Novēroti gadījumi arī, ka lauksaimnieki vēlas veidot mākslīgus apstākļus, veidojot mazas saimniecības atbalsta saņemšanai. Tomēr atgādinām, ka lauksaimniekiem ir jāaizpilda apliecinājums, ka

Lai saņemtu ieteikumus, aicinām izmantot sertificētu LLKC konsultantu pakalpojumus

nav notikusi mākslīgu apstākļu radīšana, piesakoties šai atbalsta shēmai, un RLP tiks izvērtēts katrs gadījums, kur radīsies šaubas par apstākļu radīšanu priekšrocību gūšanai. Par to, vai lauksaimnieka pieteikums ir apstiprināts mazo lauksaimnieku atbalsta shēmai, lauksaimnieks tiks informēts līdz 2016. gada 1. aprīlim.

Precizēti tiešo maksājumu saņemšanas nosacījumi

Vēršam uzmanību uz to, ka veikti precizējumi Ministru kabineta noteikumos tiešo maksājumu saņemšanai lauksaimniekiem. Precizēts iesniegumu iesniegšanas termiņš mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas dalībniekiem – līdz 15. jūnijam. Attiecībā uz aramzemē sētiem zālājiem un ilggadīgiem zālājiem noteikts, ka tie ir jāuztur

ganīšanai piemērotā stāvoklī, t. i., līdz kārtējā gada 15. augustam tie ir nogatavināti vai nopļauti un līdz 15. augustam nopļautā zāle ir novākta neatkarīgi no pļaušanas reižu skaita. Tas nozīmē, ka nopļautā zālē ir jānovāc līdz 15. augustam. Ja zālājus izmanto biškopībā nektāra vākšanai vai ārstniecības augu vākšanai, tad tie jānopļauj un jānovāc no lauka pēc katras pļaušanas reizes, kas veikta periodā līdz 15. septembrim. Zālājus, kas atzīti par ES nozīmes zālāju biotopiem (BDUZ), drīkst pļaut tikai vienu reizi sezonā, t. i., tie vienu reizi jānopļauj un jānovāc no lauka periodā līdz 15. septembrim.

Attiecībā uz atbalsta maksājumu gados jauniem lauksaimniekiem precizēts arī nosacījums gada noteikšanai, kad juridiskas personas saimniecība uzskatāma par gados jauna lauksaimnieka dibinātu. Par saimniecības dibināšanas gadu uzskatāms gads, kurā gados jauna lauksaimnieka kontrolē esošā zemnieku saimniecība vai kapitālsabiedrība iesniedz iesniegumu valsts vai ES maksājumiem, reģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā saimnieciskās darbības veicēja, norādot lauksaimniecisko darbību kā darbības veidu, vai deklarē lauksaimnieciskās darbības ieņēmumus VID. Grozījumi noteikumos stāties spēkā pēc publicēšanas „Latvijas Vēstnesī”.

Lai saņemtu ieteikumus platību maksājumu saņemšanas prasību izpildē un aizpildītu platību maksājumu pieteikumu elektroniskā pieteikšanās sistēmā un papīra formā, aicinām izmantot sertificētu LLKC konsultantu pakalpojumus.

Ilze Skudra, LLKC Augkopības nodaļas konsultante augkopībā

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

DĀRZKOPIĒBA

KARTUPEĻU AUDZĒŠANA RUDENĪ – MĪTS VAI REALITĀTE

Nemot vērā radušos rezonansi par kartupeļu audzēšanu rudenī un novākšanu jebkurā piemērotā brīdī, esmu sapratis, ka ir vajadzīga papildu skaidrojoša informācija, lai „saliktu visu pa plauktiņiem”.

Šīs kartupeļu audzēšanas pamata būtība ir sekojoša. Vasaras otrajā pusē tiek stādīti atbilstošās šķirnes kartupeļi, audzēšanas tehnoloģija ir aptuveni tāda pati, kā to darītu mums pierastajā laikā. Stādījums aug līdz pat rudenim, salnu laikā lakstus nāksies piesegt ar agrotīklu. Kartupeļi aug, līdz to augšana dabiski – gaisa un augsnes temperatūru dēļ – pārtraucas, veģetācija beidzas. Tad nāk lakstu plaušanas laiks un pirmā vagu nosegšana, nākot lielākam salam, salmu kārtu papildina, sedz ar plēvi, bet ne pilnībā. Tā kartupeļu stādījums neskarts gaida pavasari, kad pēc vajadzības tiek norakts un celts galdā.

Mazliet atbilžu par dzirdētām replikām

„Tas nav iespējams”. Atbildu: ir gan, pats to visu personīgi esmu pārbaudījis, pieredzējis, arī liecinieki tam ir ne tikai paša tuvie cilvēki, bet arī cilvēki no mediju vidus.

„Tas nav nekāds jaunums”. Varu teikt, ka jaunums tas ir šajā laika posmā, bet ne jaunums kopumā. Esmu dzirdējis par šādas metodes pastāvēšanu Latvijas pirmās brīvvalsts laikā. Pat tālaika Lauksaimniecības enciklopēdijā tas esot aprakstīts. Ja kāds laipni piedāvātu iepazīties ar tādu izdevumu, būtu pateicīgs.

„Tas ir teātris un cilvēku āzēšana”. Mans mērķis nebija triku rādīšana, tas lai paliek cirka un burvju māksliniekiem, bet gan agronomiska interese par to, vai tas ir iespējams, strādājot nedaudz pretēji ierastās audzēšanas un loģikas principiem.

„Manā laikā neko tādu LLU (Latvijas Lauksaimniecības universitāte) nemācīja un neminēja”. Jā, piekrītu, arī man nemācīja, pašam savulaik 1987. gadā izdevies absolvēt šo mācību iestādi. Nevajag visu pieņemt uz mūžīgiem laikiem – nemainīgu. Mainās laiki un mainās iespējas. Paskatieties uz lietām nedaudz citādāk, mēs ieraudzīsim, ka ir procesi un risinājumi, ko mēs varam izpildīt citādāk.

„Šī šķirne galīgi tam neder”. Varu gan piekrist tam, gan arī nepiekrist. Latvijā audzētāju apritē ir vairāk nekā 50 dažādu kartupeļu šķirņu, katra ar saviem plusiem un mīnusiem. Nav universālu šķirņu, tāpat kā nav viena viedokļa par šķirņu garšu, izturību pret slimībām un daudz ko citu.

**Šis paņēmieni ļauj
tikt pie vienreizējās
jauno kartupeļu
garšas jebkurā
brīdī, kad to ļauj
klimatiskie apstākļi**

Līdz ar to gribu teikt, ka par jebkuru situāciju mēs varam sacīt, ka labāk būtu bijis tā un šā, bet tad ņemiet un pierādiet ar citu šķirni, kā būs labāk, un viss.

„Dabu jau šādi nevar piemānīt”. Nav jau nepieciešams kādu piemānīt. Izmantojam iespējas un apstākļus, tikai apgrieztā secībā. Kartupeli dažkārt uzskata par jutīgāku, nekā tas ir patiesībā. Dabas apstākļi mums ir jāņem vērā, mēs nekādā gadījumā tos nedrīkstam ignorēt, bet mums ir jāiemācās tos izmantot un pielāgoties tiem. Kamēr vieni teiks, ka „mans tēvs un es tā nedaru”, nenožīmē, ka mazdēls arī teiks to pašu, vienkārši paņems un izdarīs.

„Kādēļ tas vispār ir vajadzīgs?” Ap šo laiku, parasti maijā, kad intensīvi notiek kartupeļu stādīšana, mēs savos pagrabos konstatējam, ka kartupeļu bumbuli ir sākuši asnot. Miera periods ir beidzies, kartupeļa bumbulis prasās vagā, taču līdz jaunajai bumbulu ražai vēl patālu, un nākas vien lietot tādus bumbulus uzturā, pieciest to garšas pasliktināšanos, jo tā tas notiek un ar to jāsamierinās. Cik gardi ir jaunie kartupeļi, zina katrs. Tie vilina ar savu plāno miziņu un vēl nenobriedušo maigo garšu. Patiesībā mums šis prieks ir lemts tikai maksimums kādus divus mēnešus gadā, ne vairāk. Līdzko kartupeļa miziņa nobriest, cietes saturs pieaug, tā „jaunā” kartupeļa bumbula garša zūd. Tad, lūk, šis audzēšanas paņēmieni ļauj tikt pie šīs vienreizējās garšas sajūtas jebkurā brīdī, kad vien to ļauj klimatiskie apstākļi, respektīvi, ir pozitīvas gaisa temperatūras. Tā sajūta, ka es šos kartupeļus varēju baudīt februārī, martā un vēl aprīlī, uzcieņānot arī LLKC kolēģus Ozolniekos, ir tā vērtība. Kam tas nav svarīgi, to nekad arī šāda tehnoloģija neinteresēs.

Audzēšanas pamatelementi

Vietas izvēle – viens no būtiskākajiem elementiem, audzējot kartupeļus tieši šādā veidā, jo augsnes raksturlielumi iegūst pavisam citas vērtības jēgu. No augsnēm derēs tikai saistīga smilts vai mālsmilts, platībā ideāli ir jāfunkcionē meliorācijas sistēmai: drenām, grāvjiem, nekādu bebru dambju tuvumā.

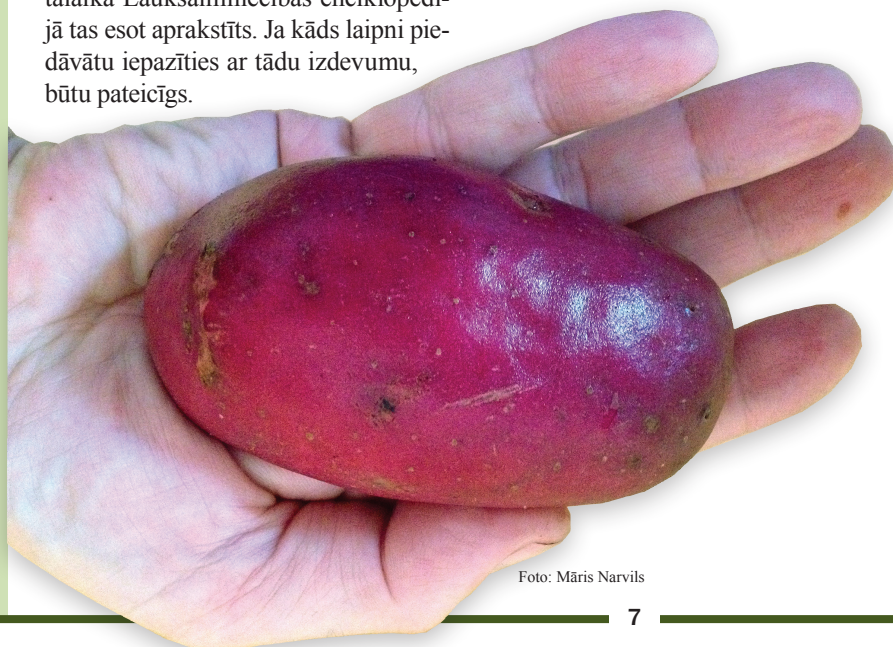

Foto: Māris Narvils

7. lpp.

Gruntsūdens līmenis pat vislielākā slapjumā nedrīkst būt augstāks par 1,5 m. Reljefam jābūt izlīdzinātam, bez kādām mikroieplakām vai iespējām veidoties lielām ūdens lāmām. Tas arī ir viens no veiksmes pamatiem, jo manā gadījumā, pat ļoti slapajā rudenī, kāds bija 2014. gadā, nevienu brīdi vagās nestāvēja ūdens, tātad ūdens caurlaidībai ir vienkārši jābūt ideālai. Zinu vismaz divus sev pazīstamus cilvēkus, kas mēģinājuši līdzīgā veidā audzēt kartupeļus, bet – neveiksmīgi tieši šī iemesla dēļ.

Mēslošana – ir jābūt ļoti uzmanīgiem, jo jebkura kā minerālmēslu, tā organisko mēslošanas līdzekļu devu pārforsēšana novedīs pie bumbuļu sabojāšanās. Tādēļ augšanas noslēguma posmā izšķiroša loma ir tādiem barības elementiem kā kalcijš, magnijs, fosfors, nē daudz arī slāpeklis. Papildu grūtības rada tas, ka šo barības elementu nedrīkst būt par daudz, jo kartupeļu miziņa nedrīkst pilnībā nobriest, tad pazudīs „jaunā” kartupeļa bumbuļa garšas efekts. Mikroelementi – bors, mangāns, cinks – būs nozīmīgi audzēšanas perioda otrajā pusē, manā gadījumā tas bija ap septembra vidu. Pats izmantošu turpmāk kompostu, bet var izmantot arī NPK – slāpeklis, fosfors un kālijs – vienā granulā, tikai ar 20–30% mazāku devu, jo augšanas un līdz ar to izmantošanas periods ir īsāks.

Sēklas materiāls – vienkārša lieta, bet ir sarežģīti to saglabāt apmierinošā kvalitātē līdz jūlija otrai pusei. Tātad ir jābūt izcili labam pagrabam. Parasti ap to laiku pagrabus jau tīra un vēdina, jo tie šajā laika periodā ir tukši. Tātad sēklu uzglabāt ir diezgan

liels izaicinājums. Vienlaikus kartupeļiem vajadzētu būt saasņojušiem – ar zaļiem, īsiem, drukniem asniem, lai paātrinātu sadīgšanu, tajā pašā laikā baltie etiololetie bumbuļu asni ir nevēlami, jo rada reālus gaidāmās ražas zudumus. Bumbuļi var vieglāk augsnē inficēties ar tādām slimībām kā dīgstu puve. Bumbuļi būtu jādiedzē zemā gaisa temperatūrā, bet gaismā, ko atrisināt jūlija sākumā ir patiešām grūts uzdevums, taču ne neregā.

Šķirne – viennozīmīgi būtu vērts izmantot agrās šķirnes. Loģisks ir jautājums, kāpēc manā gadījumā tika izmantota šķirne – ‘Laura’. Atbilde ir vairāk nekā prozaiska, jo tie ir vieni no iecienītākajiem kartupeļiem manā uzturā, tādēļ arī tiek audzēti. Tāpēc tā bija vienīgā izvēle, jo sēkla tika izmantota un ņemta no uzturam paredzētajiem pagrabā pāri palikušajiem kartupeļiem.

Augsnes apstrāde – ja kartupelis mīl mīkstu un irdeni augsni, tad šai tehnoloģijai tas ir dubultsvarīgi. Tādēļ ir „jāķer moments”, jo iestājoties kādam sausuma periodam jūlijā vai pilnīgi pretēji – lieliem lietus periodiem, kvalitatīvi sagatavot augsni var būt sarežģīti. Iespējams, papildus varētu izmantot zaļmēslojumu, gan tikai ne krustziežu dzimtas, jo tas var pasliktināt bumbuļu garšu, tad labāk sēt viengadīgo balto vai sarkano āboliņu. Zaļmēslojums jāiear trīs nedēļas pirms kartupeļu izstādīšanas. Gribētu teikt, ka irdenam augsnes slānim ir jābūt vismaz 30 cm un nekādā gadījumā nedrīkst būt aruma zole vai zemarāmkārtas sablīvējumi. Bagātīgu nokrišņu gadījumā rudenī tas radīs reālas problēmas.

Stādījumu biežība – bumbuļi ir jāstāda retāk kā parasti. Starp rind-

starpām 80–90 cm un vagā ap 45–50 cm, tas ir 22–28 gab./10 m². Šo bumbuļu pats attīstības sākums sakrīt ar kartupeļu lakstu puves uzvaras gājiena periodu, to nedrīkst neievērot. Ja tradicionālā laikā stādītie kartupeļi bieži pat līdz lakstu sakļaušanās laikam var pilnībā iztikt bez fungicīdu smidzinājumiem, tad šie kartupeļu stādījumi var inficēties daudz ātrāk. Retināts stādījums ir viena no labākām profilaksēm, lai bumbuļus pasargātu no šīs slimības. Vagu virziens sakrīt ar valdošo vēju virzienu. Jāpanāk, lai pēc nokrišņiem kartupeļu lapotne maksimāli ātri nožūtu un pilnveida mitrums no lapām nozustu ātrāk, nekā sēnes ierosinātāja spora paspētu sadīgt. Vienlaikus jāsaprot, ka īsti bez fungicīdu pielietošanas neiztikt, ja gribam cerēt uz salīdzinoši konkurētspējīgu ražu.

Citi kopšanas darbi – tāpat kā parastā stādījumā ir jāveic vagu profila veidošana, apvienojot to ar nezāļu apkarošanu. Domāju, ka lieki piebilst, augsne nedrīkst būt piesārņota ar daudzgadīgajām nezālēm, jo kuram gan patīktu, ja bumbuļus caururbj ložņu vārpates dzinumi. Tāpat ir jāizvērtē polifāgo kaitēkļu – maijvaboļu un sprakšķu kāpuru – klātbūtne, kas sagaidāmo ražu var sabojāt tik nopietni, ka nebūs, ko īsti novākt. Manā gadījumā vagu rušināšana tika veikta trīs reizes, pēdējo reizi – pirms lakstu sakļaušanās vagās. Rūpīgi jāseko laika prognozēm, lai stādījumu pasargātu no salnām, izmantojot agrotīklu. Lakstus plauj oktobra otrajā pusē, kad veģetācija izbeidzas. Tālāk pirmo kārtu salmus, manā gadījumā lapas, uzsedzu oktobra otrajā pusē, nākot pirmajiem augsnes virskārtas mīnusiēm. Kad sola pirmos salus, salmu kārtu papildina līdz 25–30 cm, šajā gadījumā tas bija jau novembra vidus. Maigā ziema neko vairāk neprasiņa darīt un dažu dienu temperatūru -15 °C stādījums pārcieta bez problēmām.

Turpinājums – noteikti būs, jo ir svarīgi saprast, kā šajā gadījumā uzvedīsies agrās šķirnes, kā tās pārcietīs nopietnu zimu, kas notiks, ja izstādīs speciāli diedzētus kartupeļus, audzējot tos lielākā platībā. Sākums ir, bet turpinājums sekos... Paldies visiem, kas nebija vienaldzīgi šajā situācijā, tas dod ierosmi visu turpināt!

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas speciālists dārzkopībā

Foto: Māris Narvils

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKSAIMNIECĪBAS TEHNIKA

DEGVIELAS PATĒRIŅU LAUKSAIMNIECĪBAS DARBOS IESPĒJAMS SAMAZINĀT

Foto: Jānis Kažomieks

Degvielas izmaksas ir viena no kopējo tehnikas izmaksu galvenajām sastāvdaļām, un tas nozīmē, ka jo vairāk tērēsim, jo dārgāk izmaksās konkrētais darbs.

Lai arī sākotnēji šķiet, ka degvielas patēriņa jomā neko daudz pasākt nav iespējams, jo motors ir motors, to kāds izgatavojis ar konkrētiem parametriem un tos mainīt ir vai nu ļoti dārgi vai pat neiespējami. Tomēr, tā uzskatot, mēs visai smagi maldājamies. Degvielas patēriņa optimizēšanas ziņā mēs varam paveikt visai daudz, un šīs darbības nebūt nav sarežģītas. Tomēr, lai saprastu, kas tad īsti jādara, mēģināsim noskaidrot, kādi tad ir faktori, kas degvielas patēriņu ietekmē.

Faktori, kas ietekmē degvielas patēriņu

Pirmkārt, traktora vai pašgājējtehnikas tehniskais stāvoklis, un te nav runa tikai par motora uzturēšanu labā kārtībā (kvalitatīvas degvielas izmantošana, regulāra filtru un eļļu maiņa). Motora jaudu agregāta kustībā „pārvērš” transmisija, tieši tāpēc arī rūpēsimies par ritošās daļas tehnisko stāvokli, veicot regulāras apkopes, kā arī nepieciešamības gadījumā – remontus.

Optimizācijas rezultātā degvielas patēriņu iespējams samazināt pat par trešdaļu

Īpašu uzmanību pievēršim riepu stāvoklim (nodilums, gaisa spiediens tajās), jo tieši riepām ir noteicošā loma saķeres nodrošināšanai starp agregātu un lauka virsmu. Kāpēc tas ir tik svarīgi? Agregāta riteņu izbukuššana ir viens no nepamatota degvielas patēriņa pieauguma cēloņiem.

Otrkārt, traktora optimāla agregatēšana. Komplektējot tehnikas parku, vispirms ņemsim par pamatu nepieciešamās lauksaimniecības mašīnas lielumu, un tikai pēc tam izvēlēsimies tai atbilstošu traktoru, piemēram, arklam rēķinot 25 Zs jaudu uz vienu arkla korpusu. Pretējā gadījumā var izveidoties situācija, ka velkam četru korpusu arklu ar 170 Zs traktoru un brīnāmies par lielo deg-

vielas patēriņu. Lai arī traktors strādā tikai ar pusi no jaudas, tik jaudīgam motoram degvielas patēriņš ir ievērojami lielāks par motoru, kāds būtu nepieciešams šī arkla vilkšanai.

Treškārt, traktora darbināšana optimālā režīmā. Traktora motora darbināšana režīmā, kad sasniegta maksimāli lielāka jauda un griezes moments, bet tajā pašā laikā – mazākais īpatnējais degvielas patēriņš, ir īpaši nozīmīga darbība, jo tādā veidā par mazākiem līdzekļiem tiek visefektīvāk izmantoti motora resursi.

Atradīsim optimālo pārnese, lai motora apgriezieni nebūtu ne par lieli, ne par mazu, un izmantosim šo pārnese konkrētā darba veikšanai.

Ceturtkārt, izmantojamās mašīnas tehniskais stāvoklis. Jo mašīna ir optimālākā darba kārtībā, jo mazāks degvielas patēriņš. Turēsim asas visas mašīnas griezējdaļas (lemešus, kaltus, izkopts segmentus, griezējamēņus utt.), uzturēsim jaudas pārvaļus kārtībā (siksnu/ķēžu spriegošana/nomaīņa, skriemeļu/zobratu stāvokļa kontrole/nomaīņa), kā arī lūkosim, lai mašīnu transmisijās vienmēr būtu eļļošanas materiāli, kas nodrošina eļļošanas funkcijas.

9. lpp.

Piektkārt, augsnes apstrādes dziļums un darba ātrums. Jo dziļāk apstrādāsim un ātrāk brauksim, jo degvielas patēriņš pieaugs gluži vai ģeometriskā progresijā. Tieši šo iemeslu dēļ rūpīgi apdomāsim reāli nepieciešamā augsnes apstrādes dziļuma pamatotību un izvēlēsimies sev nepieciešamo, nevis iekalsim galvā pilnīgi nepamatotas normas, kurām bezierunu kārtībā pakļauties.

Sestkārt, augsnes un laika apstākļi. Apstrādāsim augsni tad, kad tā ir optimālā stāvoklī (ne par mitru, ne par sausu), tad arī degvielas patēriņš būs optimāls. Pieredzējušiem saimniekiem šis augsnes stāvoklis būtu jājūt „ar muguras smadzenēm”, bet, ja nu to noteikt grūti, izmantosim veco labo paņēmienu, – paņemsim augsni rokās, izveidosim piku un nometīsim zemē. Ja piku izveidot neizdodas, augsne ir par sausu, – pagaidīsim lietu. Ja pika, nokrītot zemē, nesadalās, augsne ir par mitru, – pagaidīsim sausa laiku. Ja pika nokrītot sadalās, – ir īstais laiks! Protams, ir izņēmumi, kad uz laika un augsnes apstākļiem nav iespēju reaģēt, bet šie gadījumi pilnīgi noteikti nav vairākumā.

Tad nu, lūk, šie ir faktori, kurus optimizējot optimizēsim arī degvielas patēriņu. Skaidrības labad vien atcerēsimies, ka, piesardzīgi spriežot, šo darbību rezultātā degvielas patēriņu iespējams samazināt pat par trešdaļu!

Degvielas patēriņa aprēķins

Degvielas patēriņu ir iespējams arī aprēķināt, jāzina vien traktora motora jauda (Zs), noslodze konkrētā darba darīšanai (%), motora īpatnējais degvielas patēriņš (g/kWh) un darba ražīgums, veicot konkrēto darbu (ha/h). Aprēķinu veikšanai izdarām sekojošas darbības:

Vispirms pārvēršam motora jaudu no zirgspēkiem uz kilovatiem. To iespējams izdarīt, pareizinot jaudu zirgspēkos ar skaitli 0,73. Piemēram, 110 Zs traktora jauda kilovatos ir: $110 \text{ Zs} \times 0,73 = 80,3 \text{ kW}$.

Tālāk nosakām aptuveno traktora noslodzi, piemēram, aršanas laikā. Pieņemsim, ka ar šādu 80 kW traktoru tiek vilkts četru korpusu arkls, un traktors šai darbā tiek noslogots par aptuveni 80% no maksimāli iespējamā.

Īpatnējais degvielas patēriņš ir degvielas daudzums gramos uz trak-

Degvielas patēriņš 2015. gadā graudkopības nozarē

Bāze: 500 ha saimniecība, 60% ziemāji, 40% vasarāji

	patēriņš, l/h	ražīgums, ha/h	patēriņš, l/ha	reizes	kopā, l/ha
Tradicionālā tehnoloģija					
Diskošana	22	2,2	10	1	10
Aršana	26	1,6	16	1	16
Kultivēšana	18	2,2	8	2	16
MM izkliešana	12	4	3	3	9
Sēšana tradicionālā	14	2	7	1	7
Smidzināšana	10	7	1	4	6
Kombainēšana	46	3	15	1	15
Graudu transports (10 t, 60 km, ražība 5t)	18	60	0,30	0,5	9
Kopā				13	89
Minimālā augsnes apstrāde					
Dzīlirdināšana	28	0,9	31	0,2	6
Diskošana	22	2,2	10	1	10
MM izkliešana	12	4	3	3	9
Sēšana minimālā augsnes apstrāde	20	1,7	12	1	12
Smidzināšana	10	7	1	4	6
Kombainēšana	45	3	15	1	15
Graudu transports (10 t, 60 km, ražība 5t)	18	60	0,30	0,5	9
Kopā				10,2	67
Tiešā sēja					
Dzīlirdināšana	28	2	14	0,2	3
MM izkliešana	12	4	3	3	9
Tiešā sēja	22	2,7	8	1	8
Smidzināšana	10	4,5	2	4	9
Kombainēšana	45	3	15	1	15
Graudu transports (10 t, 60 km, ražība 5t)	18	60	0,30	0,5	9
Kopā				9,2	53

tora padarītā darba kilovatstundu. Parasti šo vērtību iespējams uzzināt no traktora tehniskās dokumentācijas, un, lai arī šis skaitlis atkarībā no dažādas noslodzes atšķiras, parasti tas ir robežās no 210 līdz 300 g/kWh. Par vidējo varam pieņemt skaitli 270, tad būs ar rezervi. Aprēķinu veikšanai pārrēķinām gramus uz kilogramiem, izdalot 270 g/kWh ar 1000. Iegūstam 0,27 kg/kWh.

Tad, ņemot talkā pieredzi, nosakām darba ražīgumu aršanai ar četru korpusu arklu, pieņemsim, ka tas ir maiņvērsējarkls. Darba ražīgums šādam agregātam ir aptuveni 1 ha/h. To iespējams arī aprēķināt, sareizinot darba ātrumu (aptuveni 8 km/h) ar kopējo darba platumu (1,6 m, ja rēķinām, ka korpusa darba platums ir 40 cm) un laika izmantošanas efektivitāti (maiņvērsējarklam – aptuveni 85%), iegūto rezultātu izdalot ar 10. Tātad: $(8 \times 1,6 \times 85\%) : 10 = 1,088 \text{ ha/h}$.

Visbeidzot sareizinām pirmos trīs lielumus, iegūstot degvielas patēriņu stundā. $80,3 \times 80\% \times 0,27 = 17,3 \text{ l/h}$.

Lai aprēķinātu patēriņu uz vienu apstrādāto hektāru, izdalām stundas patēriņu ar darba ražīgumu stundā. $17,3 : 1,088 = 15,9 \text{ l/ha}$.

LLKC Inženiertehniskās nodaļas speciālisti veikuši aprēķinus par degvielas patēriņu 2015. gadā Latvijā populārākajās lauksaimniecības nozarēs biežāk veicamajiem darbiem. Kā piemēru pievienojam tabulu par patērēto degvielas daudzumu graudkopības nozarē.

Raksts publicēts arī LLKC mājaslapā, kur tam pievienota viegli lietojama aprēķinu programma ar paskaidrojumiem, kā aprēķināt degvielas patēriņa apjomu konkrētā situācijā. ■

Jānis Kažotnieks,

LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LOPKOPĪBA

IEPAZĪST PIENSAIMNIECĪBU PIEREDZI

Barības automātiskais dalītājs „Dukātos”

Pirms fermu dienu sākuma Zālēdāju projekta izbraukuma seminārs notika zemnieku saimniecībā „Dukāti” Vītiņu pagastā Auces novadā un zemnieku saimniecībā „Krieviņi” Pūres pagastā Tukuma novadā.

Pasākumā piedalījās Zālēdāju projektā iesaistīto ģimeņu piensaimniecību saimnieki no zemnieku saimniecībām „Upmalu mājas”, „Gribolva”, „Nelķes-92”, LLKC lopkopības speciālisti un konsultanti, kā arī firmu pārstāvji.

Zemnieku saimniecība „Dukāti”

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja Silvija Dreijere un Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa iepazīstināja ar z/s „Dukāti” saimnieku Mairi Grandbergu, z/s „Gribolva” saimnieku Paulu Sērmo no Riebiņu novada Galēnu pagasta, z/s „Upmalu mājas” saimniekiem – Aldi un Ināru Meikulāniem no Riebiņu novada Galēnu pagasta un jauno z/s „Nelķes-92” saimnieci Līgu Klaužu no Līvānu novada Rugāju pagasta.

„Dukātos” apsaimnieko 140 ha lielu lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību un nodarbojas ar piensaimniecību. Mairis Grandbergs iepazīstināja ar saimniecības vēsturi, ar 2012. gadā uzbūvēto jauno slaucamo govju kūti 112 vietām, skābbarības

tranšejām un lagūnas tipa kūtsmēslu krātuvi (4800 m³). Govju slaukšanu z/s „Dukāti” veic skujiņas tipa paralēlā slaukšanas iekārtā (2x6), kas ir viegli lietojama sistēma ar zemu apkalpošanas izmaksu. Govis slauc divas reizes diennaktī, katra slaukšanas reize ilgst divas stundas. Slaukšanas laikā nav iekļauta iekārtas automātiskā mazgāšana un slaukšanas bloka uzkopšana pēc slaukšanas procesa pabeigšanas.

Apmeklētāju galveno uzmanību saimniecībā izpelnījās fermā esošais automātiskais lopbarības sagatavošanas un izdales robots „Triole”, kas ir vienīgā šāda tipa robota iekārta Baltijas valstīs. Domājot par jaunas dzīvnieku novietnes celtniecību, iepriekš rūpīgi jāizvērtē moderno tehnoloģiju lietderība un pielietojums individuāli katrai saimniecībai. Tiesa gan, atzīst Mairis, plānojot savai saimniecībai jauno dzīvnieku novietni, jāparedz lopbarības uzpildes bunkuri šādām barības elementu grupām: rupjajai barībai – skābbarībai (katram veidam savs), salmiem vai sienam, spēkbarībai vai kombinētajai papildbarībai un minerālbarībai (iespējams, nepieciešami vairāki). Lopbarības uzglabāšanas bunkuru skaits ir atkarīgs no barības devā iekļaujamo sastāvdaļu skaita, taču pārāk liels uzstādīto barības bunkuru skaits var būt ekonomiski neizdevīgs, jo viena barības bunkura izmaksas ir salīdzinoši lielas.

Lopbarības izdales robota apkalpošanu saimnieks veic pēc šādas shēmas: skābbarības bunkurus uzpilda 1x diennaktī, šim darbam patērējot 1–3 stundas, bet pārējās sastāvdaļas uzpilda pēc vajadzības vidēji divas reizes mēnesī. Barības robotā var ievietot 3 m³ totāli maisītās barības. Barības sastāvdaļas, kad iepildītas robotā, tiek vienmērīgi jauktas ar diviem vertikāliem gliemežu tipa urbjiem, kas ir aprīkoti ar vairākām griezējvirmām. Barības jaukšanas ilgums robotā ir atkarīgs no saimniecībā sasmalcinātās skābbarības garuma. Tā kā skābbarība fermas bunkuros tiek iepildīta sasmalcināta, tad papildu skābbarības sasmalcināšana barības robotā nav nepieciešama, taču rupjās lopbarības sasmalcināšanas iespēja barības izdales robotā pastāv.

Zemnieku saimniecībā „Dukāti” 98 slaucamās govīs ir sadalītas četras grupas, pamatojoties uz to fizioloģisko stāvokli un ražību, tādēļ robotā ir ieprogrammētas četras barības devas (katrai grupai sava). Barības devas, kuras jāsaņem barības izdales robotam, ja nepieciešams, ir iespēja mainīt. Diennaktī barības izdales robots sagatavo, izdala un piestumj barību uz barības galda vidēji sešas reizes.

Novietne ir aprīkota ar video novērošanas sistēmu. Dzīvnieku veselība novietnē ir tādā līmenī, ka veterinārārsts te ir rets viesis.

► 12. lpp.

◀ 11. lpp.

Ražošanas rādītāji: no vienas govys saimniecībā z/s „Dukāti” vidēji iegūst 10 000 kg piena. Šāds slaucamo govju ražības līmenis saimniecībā ir sasniegts, pateicoties govju komforta līmenim, pārvietojot slaucamās govys uz jaunuzcelto dzīvnieku novietni, kā rezultātā ievērojami uzlabojies dzīvnieku komforts, turēšanas un ēdināšanas apstākļi, ievērojami uzlabojies slaucamo govju novietnes mikroklimats un daudzi citi faktori, kas ietekmē dzīvnieku veselību un ražību.

Ieguldītās investīcijas saimniecībā būtiski ir samazinājušas „roku darbu”, tādēļ Mairis uzsver, ka prieks strādāt. Saimniecībā viņš un darbinieki nav pārmocījušies. Nodarbinātajiem darba slodze ir tāda pati kā Rietumeiropas tāda paša lieluma piensaimniecībās. Šodien bažas ir par zemo piena iepirkuma cenu.

Telītes tiek izaudzētas saimniecībā uz vietas – patlaban vecajā govju kūītī.

Atziņas pēc z/s „Dukāti” apmeklējuma

1. Uzstādot barības maistījuma sagatavošanas un izdales robotu „Triolet”, saimniecībā samazināts strādājošo skaits.

2. Ieviešot jaunas tehnoloģijas, saimniekošanā tiek novērstas cilvēka faktors.

3. Ieviešot jaunas tehnoloģijas, intensīvāka kļūst ražošana, saimniecības īpašnieks vairāk uzmanības var veltīt saimniecības apsaimniekošanai, ražošanas rādītāju analīzei, vairāk var kontrolēt darbiniekus.

4. Šāda veida investīcijas saimniecībā var veikt, ja vidējais izslaukums no govys ir vismaz 8000 kg laktācijā un saimniecībā slaucamo govju skaits nav mazāks par 80 ar tendenci ganāmpulka lielumu palielināt līdz 150–200 vai pat 300 govīm.

Zemnieku saimniecība „Krieviņi”

„Krieviņos” mūs sagaidīja saimnieki Ilvars un Laila Ozoliņi. Ģimene apsaimnieko lauksaimniecībā izmantojamo zemi 345 ha platībā, no tās 190 ha ir pašu īpašumā. Saimniecības specializācija ir graudkopība un piena lopkopība.

Novietne „Kalna Krieviņi” ir uzcelta 2014. gadā, jo iepriekšējā novietne bija tuvu sabrukšanai. Jaunā slaucamo govju novietne plānota 140

Foto: Dainis Arbidāns

„Krieviņu” saimnieki Laila un Ilvars Ozoliņi

guļvietām un diviem slaukšanas robotiem. Patlaban saimniecībā ir 70 slaucamas govys un viens slaukšanas robots. Vienu slaucamo govju novietnes pusi aizņem slaucamās govys, otrajā izvietotas dažāda vecuma telītes.

Pēc trim, četrām dienām govys pieņēmušas jauno kārtību

Perspektīvā ir paredzēts uzcelt jaunlopu novietni un veikt rekonstrukcijas darbus blakus esošajā ēkā, kurā tiks izveidotas vietas govīm cietstāves periodā un boksi atnešanās laikā.

„Krieviņu” saimnieki Laila un Ilvars ir priecīgi par darbu, ko dara, īpaši par saimniecībā uzstādīto slaukšanas robotu „Lely Astronaut”, jo atbildīgi darbinieki saimniecības apkaimē ir liels retums, tāpēc tagad saimniekot ir kļuvis vieglāk un efektīvāk. Darbi sokas ātrāk. Tos var izdarīt, neiesaistot svešus cilvēkus.

Pārejas periods jaunajā novietnē esot bijis pārdzīvojumu pilns, bet pēc 3–4 dienām govys pieņēmušas esošo kārtību, un vidēji uz slaukšanu dodas 2,4 reizes dienā. Piena kvalitāte ir laba, un naktī robots mēdzot traucēt ļoti reti. Pārbaudījums bija 2014. gada janvārā ļoti zemā (-27) gaisa temperatūra, risi-

nājums bija silikona aizkari. Lai varētu slaukt tīru pienu, slaukšanas stobriņi tiek dezinficēti ar tvaiku. Saimniecībā vidēji no govys iegūst ap 8000 kg piena.

Atziņas pēc z/s „Krieviņi” apmeklējuma

1. Jaunas dzīvnieku novietnes celtniecība vai novietnes rekonstrukcija jāveic, ja tā ir nolietojusies un nav iespējams tajā efektīvi strādāt.

2. Nodrošinot dzīvniekiem komfortu novietnē, nosacīti ātri ir iespējams kāpināt piena izslaukumu, ja govīm izēdina sabalansētu barības devu atbilstoši to ražībai un fizioloģiskajam stāvoklim.

3. Saimniecībā veiktās investīcijas veiktas pamatojoties:

3.1. uz dzīvnieku ražības pieaugumu,

3.2. uz kvalificēta darbaspēka trūkumu apkārtnē,

3.3. lai mazinātu pēc iespējas vairāk roku darbu saimniecībā.

4. Lai zemnieki, kas apmeklē citas saimniecības, gūtu pieredzi un rastu atbildes uz sev interesējošiem jautājumiem, grupu lielums nedrīkst pārsniegt desmit apmeklētāju.

Zālēdāju projekta izbraukuma seminārs „Inovatīvās partnerības grupas pieredzes apmaiņa par moderno tehnoloģiju ieviešanu ģimenes saimniecībās” notika LLKC Lopkopības kompetenču centra, Lopkopības nodaļas un Valsts lauku tīkla aktivitātes „Ilgtspējīgas lauksaimniecības ražošanas pilotprojektu īstenošana” ietvaros. ■

Dainis Arbidāns,

LLKC konsultants–eksperts veterinārmedicīnā

ZĀLĒDĀJU PROJEKTA DEMONSTRĒJUMU PASĀKUMU PLĀNS FERMU DIENĀS 2015. GADĀ

Nr. p. k.	Novads	Pagasts	Saimniecība	Īpašnieks	Tēma	Fermu dienu paredzētie datumi	LLKC speciālists; zinātniskais konsultants
Fermu dienu semināri piena lopkopības demonstrējumu tīkla saimniecībās 2015. gadā							
1	Riebiņu	Galēnu	z/s „Gribolva”	Jāzeps Sērmais	Dažādās veģetācijas fāzēs pļautas zāles skābbarības kvalitātes vērtējums un sagatavošanas tehnoloģiju salīdzinājums slaucamo govju saimniecībā	1. jūlijs	Silvija Dreijere, LLKC; prof. Uldis Osītis
	Riebiņu	Galēnu	z/s „Upmalu mājas”	Aldis Meikulāns			
	Riebiņu	Galēnu	2015. g. Seminārs – skābbarība			5. novembris	
2	Auces	Auces	LLU MPS „Vecauce”	Indulis Ieviņš	Dažādu asinību Latvijas brūnās un Holšteinas melnraibās šķirņu teļu augšanas un attīstības rādītāju salīdzinājums	16. septembris	Dainis Arbidāns, LLKC; LLU prof. Daina Kairiņa
3	Tukuma	Lestenes	SIA „Lestene”	Egīls Seņkāns	Atražošanas rādītājus ietekmējošie faktori un embrionālās mirstības cēloņi	7. oktobris	Dainis Arbidāns, LLKC; LLU prof. Laima Liepa
	Auces	Auces	LLU MPS „Vecauce”	Indulis Ieviņš			
4	Viesītes	Viesītes	z/s „Kalna Dambrāni”	Iveta Tīrumniece	Slaucamo govju izmantošanas ilguma rādītāju salīdzināšana saimniecībā izaudzētajiem dzīvniekiem ar iepirktajiem dzīvniekiem. Veselības stāvokļa pārbaude (kāju slimības un veselības stāvoklis, mastīts un tā izplatība, endometrits u.c.); servisa periodi, laktācijas līknes	18. jūnijs	Ziedīte Bimšteine, Jēkabpils LKB; LLU prof. Daina Jonkus
5	Viesītes	Saukas	z/s „Lejas Palsāni”	Diāna Broka	Minerālās barošanās diagnostika un mēslošanas optimizācija proteīnzālajos	7. augusts	Ziedīte Bimšteine, Jēkabpils LKB; ZZI vadošā pētniece Biruta Jansone
Fermu dienu semināri gaļas liellopu sektora demonstrējumu tīkla saimniecībās 2015. gadā							
1	Kuldīgas	Skrundas	z/s „Valti”	Rihards Valtenbergs	Zīdētāju piebarošanas ietekme uz turpmāko augšanu un attīstību (gan telēm, gan bulļiem)	28. oktobris	Inga Muižniece, Kuldīgas LKB; LLU prof. Daina Kairiņa
2	Kuldīgas	Vārmes	z/s „Bētas”	Ilmārs Pilenieks	Dažādu šķirņu (SI, HE, LI) zīdītājgovju teļu augšanas salīdzinājums gaļas liellopu saimniecībā	3. jūnijs	Inga Muižniece, Kuldīgas LKB; LLU prof. Daina Kairiņa
3	Kandavas	Kandavas	z/s „Krikši”	Santra Celmiņa	Parazitofaunas izplatības intensitāte gaļas liellopu ganāmpulkā un tās ietekme uz gaļas liellopu produktivitāti	19. augusts	Dainis Arbidāns, LLKC; LLU doc. Dace Keidāne, Anna Krūklīte
4	Cēsu	Pārgaujas	z/s „Kalmuiža”	Valters Dambe	Gaļas liellopu audzēšanas metožu salīdzinājums āra apstākļos un novietnē	8. jūlijs	Daiga Baltiņa, LLKC; LLU prof. Daina Kairiņa
5	Balvu	Briežuciema	SIA „Meža Mednis”	Kārlis Boldāns	Baltā āboliņa un stiebrzāļu maisījuma skābbarības un siena izaudzēšana un izbarošanas efektivitāte gaļas liellopu saimniecībā nobarojamajiem liellopiem intensīvās nobarošanas periodā	23. septembris	Hermīne Leišavniece, Balvu LKB; prof. Uldis Osītis
Fermu dienu semināri aitkopības un kazkopības demonstrējumu tīkla saimniecībās 2015. gadā							
1	Limbažu	Limbažu	SIA „Mikaitas”	Aija Šneidere	Graudu barības nozīme kvalitatīvu zīdējēju izaudzēšanā ganību periodā	15. jūlijs	Ilmārs Gruduls, LLKC; LLU prof. Daina Kairiņa
2	Talsu	Vandzenes	z/s „Bērzi”	Kristīne Piliņa	Vaislas kazu izaudzēšana, izmantojot dažādus ēdināšanas un turēšanas veidus	9. septembris	Anita Siliņa, LLKC; LLU prof. Daina Jonkus

Informācija par pieteikšanos katram konkrētajam pasākumam tiks publicēta LLKC un VLT mājaslapās.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2015. GADA JŪNIJĀ

[illegible]

Temiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atskaiti.

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

MĀJRAŽOŠANA

DIŽOZOLA KAFIJĀ MĪT DABAS SPĒKS

Jērcēnu pagastā Strenču novadā mājražotāja Ņina Laurenoviča gatavo iecienīto „Dižozola” kafiju no ozolzīlēm. Šī produkta nosaukums izraudzīts, godinot „Kaņepju” dižozolu, kas atrodas nedaudz tālāk par kilometru no Jērcēnmuižas un ir otrs lielākais ozols Baltijā un Latvijā. Šis ir populārākais no piemājas saimniecībā ražotajiem produktiem, bet top arī citi, rodas jaunas receptes, tagad tiek piedāvāts garšaugu maisījums „Miķelītis”.

Ražošana sāka bez raizēm

Uzsākot mājražošānu, saimniecei problēmu nav bijis. Ņina Laurenoviča uzskata, ka nevajag baidīties, jo prasības, lai nodarbotos ar mājražošānu, ir izpildāmas, bet jārēķinās ar to, ka par prasību pareizu izpildi ir jāmaksā. Ar kontrolējošām institūcijām izveidojusies laba sadarbība. Pārtikas un veterinārā dienesta speciālisti katru gadu apmeklē saimniecību un aizpilda pārbaudes aktu, kurā atzīmē prasību izpildi, sniedz rekomendācijas, ko nepieciešams uzlabot.

Par ražotni kļuvusi mājas virtuve ar malkas plīti. Visas izejvielas tiek audzētas piemājas saimniecībā. Vienīgi ozolzīles tiek vāktas no apkārtnējiem ozoliem. Daudz tiek savākts arī no paša Jērcēnu pagasta dižozola. Saimniecībā pirms pieciem gadiem ir iestādīts ozols, no kura varēs iegūt izejvielas bioloģiskajai kafijai. Kafijas ražošanas process ir ilgs un darbietilpīgs. Kad zīles savāc no ozoliem, tās mazgā un sagatavo žāvēšanai. Labos laika apstākļos žāvē bēniņos vai uz pannas cepeškrāsnī.

Kafijas ražošanā Ņinas kundze izmanto no vecmāmiņas mantotās zināšanas, kura gatavoja kafiju no miežiem un cigoriņiem. Pārējais apgūts pašmācības ceļā, – daudz ko priekšā pateikusi pašas pieredze, kā arī nemitīgi eksperimenti ar garšām. Saimniece atzīst, ka vajadzētu mehanizēt tehnoloģisko procesu un iegādāties modernas žāvēšanas krāsnis, kā arī vagoniņu, kur notiktu ražošanas process, līdz ar to palielinātos saražotās produkcijas daudzums.

Saimniece ir pati sastādījusi vairāku veidu receptes un procesa aprakstus. Populārākā ir tā, kuras malumā ir

Piemājas saimniecība „Laurīši”

Saimniece: Ņina Laurenoviča.
Nodarbinātie mājražošānas nozarē: divi.

Mājražošānas uzsākšana: 2010. gads.

Izmantotās izejvielas produkcijas ražošanai: ozolzīles, mieži, cigoriņi un burkāni.

Gatavā produkcija: kafija.

ozolzīles, cigoriņi, mieži un burkāni, kā arī otra – no miežiem, cukurbietēm un cigoriņiem. Ozolzīļu kafija ārstē mazasinību, kaulu trauslumu, palīdz pret kuņģa sāpēm. Gardais dzēriens nesatur kofeīnu, tāpēc to var dzert, neuztraucoties par asinsspiediena svārstībām. Kafijai piemīt savelkošas īpašības, tā normalizē gremošanu.

Ņina ar šo nodarbi aizpilda savu brīvo laiku, un, tā kā tas sagādā prieku, neapstājas pie sasniegtā un vienmēr domājusi arī par citas produkcijas ražošanu. Tagad tas īstenots, un top sklandraušī, un tiek audzēti un vākti tējas augi, kā arī nedaudz saimniece nodarbojas ar biškopību. Produkcijas izejvielas tiek uzglabātas siltā vietā, un uzglabāšanas apstākļi regulāri tiek uzraudzīti. Jau saražotā kafija tiek glabāta papīra paciņās sausā vietā.

Viss tiek rūpīgi dokumentēts

Sākumā šķitis sarežģīti sakārtot nepieciešamo dokumentāciju. Bet

tas bijis jāapgūst, jo skaidri un gaiši saprasts, ka grāmatvedības uzskaites noteikumi būs jāizpilda. Katras produkcijas partijas ražošanas process tiek rūpīgi dokumentēts. Produkcijas paraugi tiek vesti uz mitruma pārbaudi, regulāri tiek veiktas arī izmantotā ūdens analīzes, jo pārtikas mājražotājam jāsaņem apliecinājums par ūdens tīrību.

Vaicāta, vai ir sarežģīti piemēlēt iepakojšanas materiālu saražotajai produkcijai, Ņina saka: „Sākums bija grūts. Nezināju, kur to meklēt. Tikai, apmeklējot tirgus un veikalus, pētot dažādus iesaiņojuma veidus, izvēlējos piemērotāko – papīra iepakojumu. Žēl, ka tirgotāji vai ražotāji nepiedāvā iepakojuma materiālus reģionos, tuvak mājām.” Tāpēc Ņina tos iegādājas Rīgā un Valmierā.

Vislabākā reklāma ir pats nosaukums

Galveno produkcijas veidu – „Dižozola kafiju” – palīdz reklamēt pats tās nosaukums. Saimniecība iekļauta arī tūrisma maršrutos, lai cilvēki, kuri brauc uz Jērcēniem un apskata dižozolu, varētu arī iepazīties ar kafijas ražošanu, piedalīties piknikā vai degustācijā. Ir izdots informatīvs materiāls trijās valodās, kurā ir stāsts par garšīgo ozolzīļu un cigoriņu kafiju.

Produkcija tiek realizēta tirgos, dažādos novada pasākumos, tiek piedāvāta tūristiem, semināros un savā saimniecībā.

◀ 15. lpp.

Produkciju palīdz realizēt arī Strenču novada domes tūrisma centrs. Pārdošanai tiek veltītas tirgus dienas, taču ne bieži, jo problēmas sagādā nokļūšana uz tirdzniecības vietām, transports. Tāpēc par izdevīgāko Ņina uzskata produktu realizāciju savā saimniecībā, kur nav nepieciešamas papildu izmaksas par transportu un tirdzniecības vietu. Informāciju par potenciālajiem tirdzniecības iespējām Ņina iegūst, klausoties radio un lasot preses izdevumus, viņa saņem arī personīgus

uzaicinājumus uz pasākumiem, sazinās ar citiem nozares kolēģiem internetā. Topošajiem mājražotājiem, lai labāk organizētu pārdošanu, Ņina Laurenoviča noteikti ieteic apmeklēt apmācības par mārketingu. Ņina ir piedrošusies tiešās pirkšanas pulciņiem Valmierā un Smiltēnē.

Padomā atkal jauni produkti

Lai palielinātu ražošanas apjomu, vispirms jāizpēta tirgus un jābūt pār-

liecinātam, ka produktam būs pircēji. Nevar riskēt arī ar nepārdomātiem ieguldījumiem, tāpēc Ņina ir gandarīta, ka sākumā izlēmusi ražot pati savās mājās un nav piesaistījusi ārējo finansējumu. Lai gan pati viņa nav izmantojusi arī Eiropas Savienības atbalsta programmas, tomēr jaunajiem mājražotājiem iesaka to darīt, jo dzirdēts par pozitīvu citu cilvēku pieredzi. Ņinai ir ierobežota iespēja apjoma palielināšanai telpu trūkuma dēļ, bet pieprasījums tiek nodrošināts. Par pozitīvo mājražošanu Ņina uzskata to, ka tā ir iespēja pensionāram papildināt ģimenes budžetu.

Savu biznesu Ņina noteikti turpinās, jo kafijas ražošana ļāvisi satikt arī interesantus cilvēkus un likusi apgūt prasmi strādāt ar datoru un izmantot internetu, kas dod iespēju uzzināt daudz noderīgas informācijas. Viņa saka: „Arvien vēlos izmēģināt kaut ko jaunu. Plānoju attīstīties, izdomājot netradicionālus produkcijas veidus.” Piebilstams,

ka saimnieces darbošanos cilvēki atzinīgi novērtē, un viņa saņēmusi Strenču novada domes apbalvojumu „Gada cilvēks uzņēmējdarbībā”. ■

Gunita Kainaize, LLKC Valkas nodaļas Strenču novada lauku attīstības konsultante

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018

tālr.: 63050220

Izdevumā arī LLKC arhīva un publicitātes foto

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

